

"Heerlijk in een concertzaal
met een kopje luxe cappuccino.
En schreeuwen en rondlopen,
dat mag allemaal bij ons."

ALS DE ZON LACHT

TEKST: RENÉE RUIJSCH | FOTO'S: PRIVÉCOLLECTIE

WE ZITTEN AAN TAFEL MET MANON VAN HEES EN ELCO VAN ALPHEN VAN 'DE LACHENDE ZON, THEATER VAN DE ZINTUIGEN'. DE KAMER IS MET DEZE TWEE PERSOONLIJKHEDEN METEEN PRETTIG GEVULD. ELCO SPEELT SAMEN MET EEN COLLEGA, MARGO LÖTTERS, DE VOORSTELLINGEN. MANON IS ZAKELIJK LEIDER EN REGELT ALLERLEI ZAKEN ALS FONDSENWERVING EN BOEKINGEN. EEN MOOI STEL DAT ELKAAR FEILLOOS AANVOELT EN AANVULT.

Elco vertelt dat hij slechts één jaar in zijn leven 'een echte baan' heeft gehad. Zesentwintig jaar theatermaken voelt bij hem blijkbaar niet als werken! Als we een week later een voorstelling bijwonen, snappen we dit helemaal. Muziek maken en spelen lijkt als vanzelf te gaan. Net als het 'lezen' van het kwetsbare publiek waarvoor Elco en Margo spelen. Kinderen met soms ernstige beperkingen worden als het ware een voor een bestudeerd terwijl dit duo voor hen speelt. Het tempo, de kracht, de intimiteit en het spel worden per kind aangepast. En zo krijgen ze het voor elkaar om elk kind in het gezelschap even te bereiken en er een reactie bij los te krijgen. Zo mooi om te zien! >

Elco werkte voor hij samen met Manon De Lachende Zon oprichtte als activiteitenbegeleider bij ernstig verstandelijk beperkte mannen; grote kerels met moeilijk verstaanbaar gedrag. "Regelmatig gingen we naar het theater, zo'n zaal met 500 man. Ik ging dan een beetje achterin zitten. Dan kon ik snel weg als er één agressief werd. Ik wist zeker dat mijn mannen niets meekregen van de voorstelling. En ik kon alleen maar denken, dat moet anders!"

HET ONTSTAAN VAN ZINTUIGENTHEATER

Elco: "26 jaar geleden was er bijna niets, belevingstheater bestond nog nauwelijks. Ik speelde toen al wel muziek, met een folkbandje trokken we door Bretagne. We speelden op privéfeestjes en festivals, en ook veel op straat. Zo financierden we onze vakanties. We bedachten dat we een belevingstheater wilden opzetten en namen onszelf heel serieus. We wilden meteen iets goeds neerzetten, dus legden we contact met Willy Verkuijl, een danseres. Willy was getraind om haar lichaam als instrument te gebruiken. Wij vroegen haar ook ons te helpen, om iets moois neer te zetten. De eerste voorstelling die we maakten, was echt een voorstelling met belletjes, een doek en een plantenspuit, allemaal

heel cute!", lacht Elco. "Maar bij de tweede voorstelling, 'Paleis', vroeg Willy ons hoe ons publiek nou eigenlijk communiceerde. Tja, dachten wij, dat is een goeie vraag. In elk geval niet met gewoon gesproken taal. Dus moeten we leren de taal van ons publiek te spreken door gebruik te maken van middelen die tot beschikking van iedereen staan: de zintuigen. En dat dan vooral in kleine groepjes want contact maken is al moeilijk genoeg.

Paleis Mindor is gebaseerd op allemaal edellieden en koningen en in dat stuk speelden wij de hofnarren die de taal van al die verschillende mensen moesten proberen te spreken. En dat resulteerde in twintig minuten bijna stilte. En dan zag je dat als je dat goed deed, dat er contact ontstond.

Het publiek gaf aan hoe het contact verliep en wij trairden ons in het kijken naar datzelfde publiek en begonnen daarmee te spelen. Geluidjes en bewegingen teruggeven en ons vooral laten sturen door de fysieke taal van ons publiek. Dat was de basis van alles wat we gedaan hebben en daar zijn heel veel andere dingen uit ontstaan. Je moet beseffen dat dit 26 jaar geleden volkomen uniek was! Nu zijn inmiddels veel meer theatergezelschappen die dit doen. We hebben de CliniClowns getraind en hen de eerste twee jaar geholpen met het

opzetten van hun Theatertour Zintuigenrijk. Dat werd voor ons te groot, en we zijn daar weer vertrokken.

We hebben een hele artistieke ontwikkeling doorgemaakt.

Zo zagen we dat verpleegkundigen en begeleiders die bij onze voorstelling

aanwezig waren gewoon doorgingen met hun werk en ook met elkaar praatte tijdens de voorstellingen. Logisch, want we spraken hen niet aan. Dus verzonnen we een nieuwe lijn in onze voorstellingen waarbij we hen erbij betrokken zodat ook zij het leuk vonden.

WISSELENDE GEZELSCHAPPEN

Elco en Margo spelen eigenlijk altijd samen, maar bij sommige voorstellingen zoeken ze samenwerking met diverse topmuzikanten. Een voorbeeld hiervan is de voorstelling zinTUIG, met de nadruk op het tweede woord. Hierin spelen ze samen met Arthur Bont, een drummer uit de rock scene. Tijdens deze interactieve voorstelling krijgt het publiek alle ruimte om op zijn eigen manier muziek te maken. En het TUIG? Dat zijn vieze gasten, uitgebeeld door stoere handpoppen die volop janken, boeren, lachen en smakken. Maar ook deze 'stoere' jongens kunnen niet stil blijven zitten als de voorstelling aan het einde uitbarst in één groot, swingend percussiefeest.

Een ander voorbeeld is de voorstelling met celliste Jacqueline Hamelink waarin zij de Eerste Cellosuite van Bach speelt en Elco en Margo het aanwezige publiek erbij betrekken. De gedachte achter deze voorstelling is dat je met een ernstig verstandelijk beperkt >

kind of volwassene niet zo snel naar een klassieke muziekkuitvoering gaat. “Bij ons kan dat wel”, vertelt Elco lachend met veel handbewegingen en gebaren. “En dan goed, hoor! Heerlijk in een concertzaal met een kopje luxe cappuccino. En schreeuwen en rondlopen, dat mag allemaal bij ons.”

SOMS OP UITNODIGING, SOMS ORGANISEREN WE HET ZELF

Manon vertelt dat De Lachende Zon regelmatig wordt uitgenodigd bij zorginstellingen. Op dit moment spelen ze de voorstelling ‘Spiegel’.

“Het komt ook voor dat we zelf alles regelen, zoals bij de Bachsuites. Dat startte met een mooie subsidie. We legden het verhaal voor aan de concertzaal en behalve het gratis gebruik van het gebouw stelden zij toen ook nog koffie en thee beschikbaar. Vervolgens plaatsten we een persbericht en een oproep op social media en toen kwamen mensen uit het hele land naar ons toe. We hebben een groot vast publiek dat in de gaten houdt wanneer we iets doen.”

Manon vervolgt: “We hebben in het verleden ook wel open voorstellingen gehouden, maar dat hebben we de laatste tijd minder vaak gedaan. Onlangs op de Veinedagen ontmoetten we wel veel mensen die er weer om vroegen, dus daar moeten we in het komende jaar toch weer mee starten...”

Fondsenwerving is heel belangrijk. We willen elke drie jaar een nieuwe voorstelling maken en dat doen we met professionals. Zo'n voorstelling willen we ook kwalitatief goed neerzetten. We hebben daarvoor echt een financiële push nodig. Reguliere optredens worden door instellingen betaald, zo kunnen we deze financieren. En we regelen via fondsen dat we een paar keer per jaar voor instellingen die nauwelijks budget hebben, tegen gereduceerd tarief kunnen spelen. Jarenlang hebben we van de ‘zorgfondsen’ geld gekregen, maar inmiddels krijgen we ook subsidie van culturele fondsen omdat ze ook wel zien dat we hele mooie voorstellingen maken!

Wij hebben genoten van alles wat we zagen bij de voorstelling die we hebben bijgewoond. Ook interesse? Op de website van De Lachende Zon kun je meer informatie vinden:

www.delachendezon.nl •